

Plan for opprydding av avfall, forurensning og ulovlig brenning

for

RINDAL KOMMUNE

2018-2022

Vedtatt av driftsstyret i Rindal kommune den 28.08.18, DS-48/18

Innhold

---

1 Innledning.....	2
1.1 Målsetning.....	2
1.2 Involvering.....	2
1.3 Varighet.....	3
1.4 Deltakere og ansvarsfordeling.....	3
2 Definisjoner.....	4
2.1 Forurensing.....	4
2.2 Avfall.....	4
3 Regelverket.....	5
3.1 Ulovlig brenning.....	6
4 Saksgang.....	7
4.1 Kartlegging.....	8
4.2 Befaring.....	8
4.3 Forhåndsvarsel av pålegg om opprydding.....	8
4.4 Pålegg om opprydding.....	8
4.5 Kontroll og ny frist for gjennomføring.....	9
4.6 Vedtak om tvangsmulkt.....	9
4.7 Gjennomføre opprydding i regi av kommunen.....	9
4.8 Kreve refusjon for kommunens utlegg.....	9
4.9 Avslutte saken.....	9
4.10 Klage.....	9
4.11 Vurder anmeldelse.....	9
5 Prioritering.....	10
6 Nyttige linker.....	11

1 Innledning

Kommunen er forurensningsmyndighet for oppfølging av forsøplingsaker og ulovlig oppbevaring av brukte gjenstander jamfør «Lov om vern mot forurensninger og om avfall» (forurensningsloven).

I 2017 gjennomførte Fylkesmannen i Møre og Romsdal tilsyn av alle kommunene i fylket. Tilsynet gikk ut på utøvelse av kommunen sin myndighet etter Forurensningsloven når det gjelder forsøpling og brenning av avfall. Tilsynet skulle belyse hvordan kommunen organiserer, utfører og etterlever sine plikter på forsøplingsområdet, og hvordan de bruker sin myndighet og virkemidler i henhold til lovverket. Fylkesmannen sitt tilsyn viste at Rindal kommune

1. Mangler en kartlegging av ulovlig avfallshåndtering i kommunen
2. Mangler mål og handlingsplan når det gjelder ulovlig avfallshåndtering

På bakgrunn av tilsynet ble det vedtatt i «Handlingsprogram med økonomiplan og årsbudsjett» for Rindal kommune 2018-21, at det skal kartlegges ulovlig håndtering av avfall og utarbeide mål og handlingsplan for opprydding.

Rindal kommune ønsker å sette temaet ulovlig håndtering av avfall på dagsorden, og utarbeide mål og handlingsplan for opprydding. Miljø og plast er aktuelle tema, og det kan derfor være et godt tidspunkt å sette i gang dette arbeidet. Det kan derfor også være mer akseptert at en nå går ut blant grunneiere for å få ryddet opp avfall som er på avveie.

Denne planen er et verktøy for avklaring av kommunens myndighet og lovgrunnlag for oppfølging av forurensningsaker. Den skal angi formålet med planarbeidet, avklare viktige problemstillinger samt beskrive hvordan arbeidet er tenkt utført. Det skal skape en rutine for å håndtere saker etter forurensningslovverket.

Hamos har gjenvinningsstasjon i Brønstadøyen. Her er alt privat avfall gratis å levere. Av næringsavfall er landbruksplast, elektronisk avfall og metall gratis å levere, annet avfall må det betales for. Retura tilbyr også innsamlingsaksjoner selv der de kjører rundt og samler inn plast og metall. Alt avfall skal leveres godkjente mottaksanlegg.

1.1 Målsetning

Kommunens målsetning:

- Kartlegge dagens status med omfanget av ulovlig brenning og lagring av avfall
- Redusere omfanget av forsøpling med ulovlig lagring av avfall og ulovlig brenning av avfall
- Alt avfall i Rindal skal leveres til godkjent mottaksanlegg slik at natur og miljø ikke skades
- Ta hensyn til miljøet slik at biologisk mangfold ikke reduseres

1.2 Involvering

Det er viktig med en bred forankring av dette arbeidet blant kommunens politikere og innbyggere, det vil også gjøre arbeidet mer akseptert. Derfor vil det bli vedtatt politisk slik at det er en aksept for å starte og drive dette arbeidet fram.

Det vil bli arrangert aksjon metallinnsamling med for eksempel Retura, Bondelaget og Rindal Næringsforum. Kommunen kan være med og legge til rette for dette arbeidet.

Det vil også virke preventivt å gå bredt ut og opplyse om at temaet er på dagsorden i Rindal kommune. For å informere innbyggerne vil dette dokumentet bli lagt ut på hjemmesiden til Rindal kommune og bli bekjentgjort på Facebook. Det vil også bli sendt direkte til interesseorganisasjoner som Bondelag, Elveeierlag, Næringsforum mm.

1.3 Varighet

Planen utarbeides i første omgang for perioden 2018-2022, men skal også legge føringer for arbeidet over lang tid. Planen bør være godt forankret hos sittende kommunale myndigheter og bør derfor gjennomgås en gang i løpet av hver kommunestyreperiode. Denne planen bør revideres første halvår 2022, da med bakgrunn i erfaringer og ny kunnskap som en har opparbeidet seg. En revidering er også en fin måte å ta opp temaet igjen og sette det på dagsorden.

1.4 Deltakere og ansvarsfordeling

Det er avdeling for landbruk som har ansvar for oppfølging av forsøplingssaker. Det er naturlig at det er et tett samarbeid mellom landbruk og teknisk avdeling om dette fagfeltet. Dette kan være spesielt i forbindelse med ulovlig brenning ettersom det er teknisk som er myndighet etter «*Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, Rindal kommune*».

Planen er ikke sendt på noe form for høring, og er kun diskutert og forberedt internt.

Følgende personer er involvert i arbeidet med planen fra Rindal kommune:

- Bjarne Lund   Jordbrukssjef
- Sivert Dombu   Plan- og utviklingssjef
- Nils Heggem   Teknisk leder
- Ole Johan Skjærli   Skog- og miljørådgiver

2 Definisjoner

2.1 Forurensing

Forurensningsloven § 6 definerer hva som forstås med forurensning:

- 1) tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
  - 2) støy og rystelser,
  - 3) lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
  - 4) påvirkning av temperaturen
- som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som nevnt i nummer 1 til 4, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

2.2 Avfall

Forurensningsloven § 27 definerer hva som er å anse som avfall:

Med avfall menes løseobjekter eller stoffer som noen har kassert, har til hensikt å kassere eller er forpliktet til å kassere. Som avfall regnes ikke avløpsvann og avgasser.

Som biprodukt og ikke avfall regnes løseobjekter og stoffer som

1. er fremstilt som en integrert del av en produksjonsprosess som primært tar sikte på å fremstille noe annet,
2. kan brukes direkte uten annen bearbeidelse enn det som er normalt i industriell praksis,
3. kan brukes på en måte som er lovlig,
4. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt, og
5. med sikkerhet vil bli utnyttet.

Løseobjekter og stoffer som har blitt avfall, kan først opphøre å være avfall når de som minimum

1. har gjennomgått gjenvinning,
2. er alminnelig brukt til bestemte formål,
3. kan omsettes i et marked eller er gjenstand for etterspørsel,
4. innfrir de tekniske kravene som følger av de aktuelle bruksområdene og eventuelle produktkrav og -standarder, og
5. ikke medfører nevneverdig høyere risiko for helseskade eller miljøforstyrrelse enn tilsvarende gjenstander og stoffer som ellers kunne blitt brukt.

Forurensningsmyndigheten kan gi forskrift som presiserer hva som skal regnes som avfall.

Forurensningsloven med tilhørende forskrifter og veileder for kommunen er klar på at dumping av avfall er forbudt. § 27 beskriver også når avfall opphører å være avfall.

3 Regelverket

Forurensningsloven § 7, plikt til å unngå forurensning

«Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.»

Når det er fare for forurensning i strid med loven, eller vedtak i medhold av loven skal den ansvarlige for forurensning sørge for tiltak for å hindre at den inntreffer. Har forurensningen inntrådt skal han sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virkningen av den. Den ansvarlige plikter også å treffe tiltak for å avbøte skader og ulemper som følge av forurensningen eller av tiltakene for å motvirke den. Plikten etter dette ledd gjelder tiltak som står i et rimelig forhold til de skader og ulemper som skal unngås.

Bestemmelsen i annet ledd gjelder også forurensning som er tillatt etter § 11 dersom det er åpenbart at vedtaket kan omgjøres etter § 18 første ledd nummer 1 eller 2. Tilsvarende gjelder dersom det av samme grunner er åpenbart at det etter § 9 tredje ledd kan gjøres unntak fra forskrift som tillater forurensning.

Forurensningsmyndigheten kan pålegge den ansvarlige å treffe tiltak etter annet ledd første til tredje punktum innen en nærmere angitt frist.»

Forurensningsloven § 28, forbud mot forsøpling

«Ingen må tømme, etterlate, oppbevare eller transportere avfall slik at det kan virke skjæmmende eller være til skade eller ulempe for miljøet.

Første ledd er ikke til hinder for at avfall blir tatt hånd om på opplagsplass eller i behandlingsanlegg med tillatelse etter § 29 eller for at avfall blir levert dit.

Den som har overtrådt forbudet i første ledd, skal sørge for nødvendig opprydding.»

Forurensningsloven § 37, pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding

«Kommunen kan gi pålegg om at den som har etterlatt, tømt eller oppbevart avfall i strid med § 28, skal fjerne det, rydde opp innen en viss frist, eller at han skal dekke rimelige utgifter som noen har hatt til fjerning eller opprydding. Slikt pålegg kan også gis overfor den som har overtrådt § 35 første eller tredje ledd dersom dette har ført til at avfallet er blitt spredd.

Forurensningsmyndigheten kan også gi pålegg om opprydding og fjerning til den som var eier av motorkjøretøy, skip, fly eller annen liknende større gjenstand, da det ble etterlatt i strid med § 28 eller som er eier når pålegget gis.

Har noen bedt kommunen gi pålegg om opprydding eller betaling av utgifter etter første eller annet ledd, er avgjørelsen enkeltvedtak også om pålegg ikke blir gitt.»

Forurensningsloven med tilhørende forskrifter og veileder for kommunen er klar på at dumping av avfall og håndtering av avfall slik at det oppstår forsøpling er forbudt.

Konsekvens av ulovlig deponering er at kommunen kan pålegge økonomiske sanksjoner og eventuelt politianmelde forholdet. Kommunen har også myndighet til å pålegge den ansvarlige å rydde opp innen en nærmere angitt frist jamfør Forurensningsloven § 7, eller at kommunen rydder opp på grunneiers regning jamfør § 37.

3.1 Ulovlig brenning

I noen tilfeller kan det dreie seg om både ulovlig brenning og ulovlig lagring av avfall på samme sted. Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, Rindal kommune, beskriver hva som er lov å brenne.

§ 4. Forbud mot åpen brenning og brenning av avfall i småovner

Åpen brenning og brenning av avfall i småovner er forbudt, med mindre annet følger av forskriftens § 5.

§ 5. Unntak fra forbudet

Følgende brenning skal likevel være tillatt:

- a) Åpen brenning på grillinnretninger, utepeiser og kaffebål.*
- b) Brenning av avfallstrevirke i vedovn, med unntak av impregnert og malt trevirke.*
- c) Brenning av avispapir og liknende i vedovn.*
- d) Nedbrenningsøvelser i regi av Rindal brannvesen. Bygningene skal være miljøsanerte.*
- e) Bråtebrenning og brenning av små mengder tørt hageavfall, utenfor tettbygd strøk.*
- f) Brenning av sankthansbål/pinsebål eller bålbrenning ved spesielle anledninger etter søknad til brannvesenet. Slike bål skal kun bestå av trevirke/kvist og ikke inneholde materialer som anses som avfall.*
- g) Ranke- og flatebrenning i skogbruket etter søknad til brannvesenet. Unntaket gjelder bare skogavfall på stedet. Oppsamlet skogsavfall vil anses som produksjonsavfall og skal leveres til godkjent anlegg i henhold til forurensningsloven § 32.*

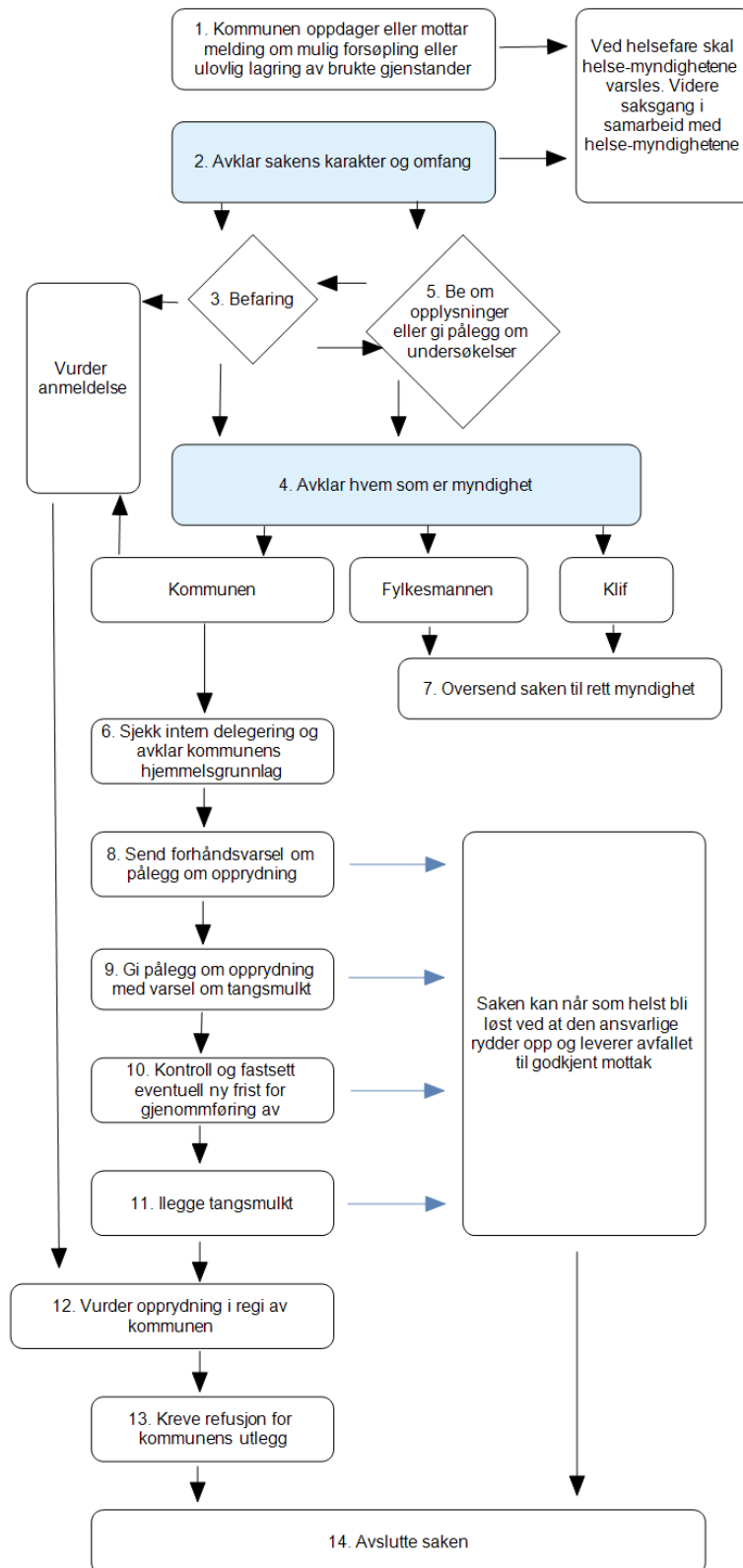
Driftsstyret kan i særlige tilfeller dispensere fra forbudet i § 4 etter søknad.

Forurensningsloven med tilhørende forskrift og veileder for kommunen er klar på at all åpen brenning av avfall er forbudt.

Saker med ulovlig brenning behandles med samme saksgang som avfall.

4 Saksgang

Flytskjema hentet fra miljokommune.no

4.1 Kartlegging

Kartlegging kan foregå ved at kommunen mottar opplysninger om forsøpling eller ulovlig lagring av brukte gjenstander.

Kommunen kan også gjøre en kartlegging gjennom eget tilsyn av forsøplings situasjonen i kommunen, dette ved å aktivt dra rundt på befaringer. Det er viktig å gjøre dette arbeidet systematisk, og befare krets for krets. Ved befaringsmåling må en registrere de ulike stedene på kart og nummerere de.

Et godt hjelpemiddel for å avdekke befaringsobjekt er gjennom bruk av flybilder. Det er nye flybilder i Rindal fra våren 2017, og disse har en meget god oppløsning.

Det skal skrives en rapport etter hver befaringsmåling. Rapporten blir dokumentasjon for den videre saksgang. Denne skal inneholde sted og dato, foto, kartfesting med gårds- og bruksnummer. Det skal beskrives hva det er en ser, hvilken mengde det er og hva slags type avfall og forsøpling som befinner seg på stedet. Med dette kan en avklare faren for forurensning.

Det må avklares om saken gjelder deponering av avfall, lagring eller hensetting av avfall eller brukte gjenstander som noen har et eierforhold til. Hva som regnes som avfall fremgår av Forurensningsloven § 27.

4.2 Befaring

Befaring på offentlige områder og utenfor avgrenset eiendom kan gjennomføres uten forhåndsvarsel. Når saken gjelder en bestemt eiendom skal aktuelle parter innkalles. Grunneier eller andre involverte parter varsles om befaringsmåling der forsøplingen har et uavklart omfang eller dreier seg om flere plasser eller et større område. Der andre involverte parter er med skal de motta rapport etter befaringsmålingen. Opplysninger som kommer fra de ansvarlige kan ha påvirkning på saken, dette kan for eksempel være gjenbruk av gjenstander.

4.3 Forhåndsvarsel av pålegg om opprydding

Når kommunen har fått oversikt over saken bør det sendes et brev til den ansvarlige der det påpekes brudd på forsøplingsforbudet i Forurensningsloven § 28 første ledd og/eller forurensningsforbudet i § 7 første ledd. Det bør vises til oppryddingsplikten som følger av § 28 tredje ledd og/eller tiltaksplikten som følger av § 7 andre ledd.

Det bør samtidig varsles om at kommunen vil pålegge opprydding jmf § 37 eller § 7 fjerde ledd dersom den ansvarlige ikke innen en angitt frist dokumenterer at opprydding er gjennomført. I forhåndsvarselet bør det oppgis hvilken frist som vil bli satt i et pålegg om opprydding. Det skal gis en frist til å uttale seg jmf Forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsløp.

Dersom det er ryddet opp følges punkt 4.9 – avslutte saken.

4.4 Pålegg om opprydding

Dersom forhåndsvarselet ikke fører til at saken løses, bør kommunen gi et pålegg om opprydding eller fjerning av avfallet eller de miljøfarlige gjenstandene som lagres ulovlig jmf Forurensningsloven § 37 eller § 7 fjerde ledd.

I pålegget skal det settes en frist for gjennomføring. Denne fristen må settes slik at det vil være mulig å få ryddet opp innen utløpet av fristen. Ved fastsettelse av fristen må det tas hensyn til alvorligheten av forsøplingen og omfanget av oppryddingen som kreves. Fristen vil variere gjennom året etter vær og føre.

Dersom det er ryddet opp følges punkt 4.9 – avslutte saken.

4.5 Kontroll og ny frist for gjennomføring

Etter at frist for opprydding er gått ut, skal kommunen undersøke om den ansvarlige har fulgt pålegget. Dette bør gjøres gjennom ny befarings.

4.6 Vedtak om tvangsmulkt

Kommunen kan vedta tvangsmulkt med hjemmel i Forurensningsloven § 73 om tvangsmulkt ved forhold i strid med loven, for å sikre at bestemmelsene i loven og vedtak blir gjennomført, jmfør § 73 første ledd. Engangsmulkt er det beste alternativet da det er enklest å følge opp. Størrelsen på denne må være slik at det ikke vil lønne seg å fortsette det ulovlige forholdet.

I vedtak om tvangsmulkt skal det settes en frist. Denne fristen må settes slik at det vil være mulig å få ryddet opp innen utløpet av fristen. Ved fastsettelse av fristen må det tas hensyn til alvorligheten av forsøplingen og omfanget av oppryddingen som kreves. Fristen vil variere gjennom året etter vær og føre.

Vedtaket om tvangsmulkt må forhåndsvarsles jmfør Forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling. Fristen for å gjennomføre opprydding må angis i forhåndsvarselet.

Dersom det ikke er ryddet innen fristen, anses tvangsmulkt for å være påløpt. Tvangsmulkt oversendes til Statens innkrevingsentral for innkreving.

4.7 Gjennomføre opprydding i regi av kommunen

I saker der den ansvarlige ikke etterkommer pålegg etter Forurensningsloven § 7 fjerde ledd eller § 37 første og annet ledd kan kommunen i enkelte tilfeller selv gjennomføre oppryddingen og i etterkant kreve refusjon av forurenseren jmfør Forurensningsloven § 74. Dette kan være saker som haster og der et pålegg vil forsinke gjennomføringen, eller der det er uvisst hvem den ansvarlige er.

4.8 Kreve refusjon for kommunens utlegg

Kommunen kan kreve refusjon av utgifter etter Forurensningsloven § 76 om betaling av utgifter for tiltak mot forurensning og avfallsproblemer.

Dersom den ansvarlige ikke kan betale, eller at det ikke er kjent hvem den ansvarlige er, har kommunen mulighet til å kreve utgiftene dekket av skadelidte eller den tiltaket ble gjennomført til fordel for. Dette kan være en grunneier som har fått ryddet opp på sin eiendom.

4.9 Avslutte saken

Kommunen skal sende brev med bekreftelse på at vi anser saken som avsluttet når det er ferdig oppryddet. Før en sak avsluttes må en ta ei ny befarings for å se at det er ryddet opp.

For å vise at de ansvarlige har ryddet opp må de sende en bekreftelse per post eller e-post, eller de kan sende bilde. Bilder er tidsbesparende da en slipper å reise ut på befarings.

I noen tilfeller kan kommunen sjekke om avfallet er levert godkjent mottaksanlegg. Dette kan være gjennom kvittering fra den ansvarlige eller direkte kontakt med anlegget.

4.10 Klage

Vedtaket som fattes av kommunen kan påklages til Fylkesmannen jmfør Forvaltningsloven § 28.

4.11 Vurder anmeldelse

Anmeldelse og eventuelt straff har en preventiv virkning. Likevel bør det være kun de mest alvorlige tilfellene som er aktuelle å politianmelde. Dette kan være tilfeller der det gjentatte ganger brennes

ulovlig avfall eller blir dumpet avfall. Dette gjøres etter Forurensningsloven § 78, om straffansvar for forurensning og § 79 om straffansvar for ulovlig håndtering av avfall.

Saken er imidlertid ikke løst før avfallet er fjernet.

5 Prioritering

Generelt bør avfallsplasser som medfører fare for forurensning prioriteres før avfallsplasser som kun virker skjemmende. En må konsentrere seg om det som er mest alvorlig og de større sakene først, det som er mindre alvorlig når en får tid.

Viktige moment som avgjør alvorlighetsgraden for saken er vurdering av avfallstype, mengde, beliggenhet, lekkasjer og risiko for avrenning og spredning ut i miljøet eller med vassdrag. Et viktig poeng i vurderingen er om det kan medføre skade på dyr og mennesker.

Hvor lenge forsøplingen eller den ulovlige lagringen har pågått må vurderes. Et sted som ofte blir brukt til dumping av avfall, eller hvor det brennes ofte avfall ulovlig vil det være behov for rask oppfølging.

Det vil også være relevant å vurdere om forsøplingen reduserer bruksverdien av området hvis det kan virke skjemmende for befolkningen i nærheten, såkalt visuell forsøpling.

Lagring av kjøretøyer som ikke er miljøsanert slik at farlige stoffer er fjernet kan føre til forurensning. Dette fordi slike kjøretøyer inneholder drivstoff og olje med videre. Over tid vil bilene lekke ut kjemikalier. Kjøretøy og maskiner som er sterkt preget av forringelse eller annet avfall som bærer sterkt preg av forvitring kan medføre en større fare for forurensning.

Antall lagrede kjøretøyer og maskiner er relevant for forurensningsfaren. Et annet moment er størrelsen, ettersom større maskiner inneholder mer væske enn en personbil.

6 Nyttige linker

Informasjon og veiledning www.miljodirektoratet.no

Informasjon til kommunal saksbehandling www.miljokommune.no

Veiledning til kommunene - Ulovlige avfallsplasser
<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/2382/ta2382.pdf>

Veileder for forurensningsmyndigheten - Bruk av tvangsmulkt
<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/2758/ta2758.pdf>

Veileder om bruk av straff som virkemiddel ved brudd på forurensningsloven
<http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/andre/1893/ta1893.pdf>

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6>

Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, Rindal kommune
<https://lovdata.no/dokument/OV/forskrift/2011-06-23-1568?q=brenning%20rindal>